

'תיאודור הרצל'

יצאה מנמל סט שבצרפת ב- 2 באפריל 1947, כשעל סיפונה 2,620 מעפילים. התנאים היו קשים מנשוא ובעיקר חוסר היכולת לאוורר את המדורים. מצב זה גרם להתרכזות רוב המעפילים על הסיפונים, ובכך פגע ביציבות האנייה וביכולת להסתיר את זהותה.

ב- 13 באפריל, בקרבת ת"א, נעצרה ע"י משחתות בריטיות. התחולל קרב אלים, שלושה מעפילים נהרגו, ורבים אחרים נפצעו. המעפילים גורשו לקפריסין.

מפרט טכני

שמות קודמים	Guardian
שם צופן	השומרת
שנת בניה	1907 במספנה בניו קסל, אנגליה.
סוג כלי השייט	ספינה עשויה ברזל, שני סיפונים. מידות ברגלים : 278*36*14
תפוסה	1,768 טון
הנעה	פחם, מנועים אנגליים
מהירות	8 קשרים

רכש והכנה

הרוכש	המוסד לעליה ב', באמצעות United Fruit Co. שהיתה חברה ששימשה כיסוי לרכישת ספינות להעפלה. נרשמה תחת דגל הונדורס, בנמל פוארטו קורטז.
מקום הרכישה	ארצות הברית.
גילוי בריטי בשלב זה	לבריטים היה ידוע על הימצאה בנמל מרסיי ומטרת ההפלגה.
צוות ההכנה	המלווים בראשות גדעון (גדע) שוחט, אריה ויצמן ומוקה לימון, וכן 'שמיר'-נחום כרמלי, שהיה אז בצרפת. ובנוסף, צוות מקומיים לעבודות הטכניות.
ארגון הספינה להעפלה	ההכנות נמשכו כחודש וחצי. נעשו סידורים פנימיים ושינויים טכניים רבים כדי להסיע מספר רב של מעפילים. הובא פחם ל- 14 ימי הפלגה, ועל פי הוראות אנשי המוסד במקום, כ- 120 טון מים.

צוות ומלווים

מפקד הספינה	מרדכי (מוקה) לימון - פלי"ם
מלווים נוספים	יהושע (יוש) הלוי - פלי"ם, אריה ויצמן - פלי"ם, בצלאל פלדמן - פלי"ם, חיים וינשלבובים (רימון) - פלמ"ח.
גדעונים	'בוב'-נחמן בורשטיין.
רב חובל	ספרדי
צוות	ספרדי

העלאת מעפילים

נמל / אזור ההעלאה	סט, דרום צרפת.
יחס השלטונות	אוהד ומסייע.
מספר מעפילים	2,620
מוצא ושיוך תנועתי	ניצולי מחנות ריכוז, בני נוער חברי תנועות ציוניות מארצות אירופה שונות, בגילים 22-30 ; 500 בני נוער בגילים 16-19 . כשליש מהנוסעים נשים צעירות בהריון.
מחנות המעפילים	מספר מחנות בסלון, מרמה, אזור פרובנס ומקומות אחרים בצרפת.
דרך הגעה לאזור ההעלאה	המעפילים הובאו ברכבת מבלגיה מבלי שהיו ברשותם תעודות. בצרפת פוזרו במקומות שונים והוסעו במשאיות לאזור ההעלאה לפני ההפלגה, בפיקוח המשטרה הצרפתית.
ההעלאה	הספינה נועדה לקלוט 3,600 איש, ונעשו סידורים לכך, אך בגלל תנאי אוורור לקויים הועלו רק 2,620 .
ארגון הספינה	המעפילים חולקו לקבוצות על פי השתייכותם התנועתית, וראשי הקבוצות קיבלו אחריות ותפקידים.

ההפלגה

תאריך ההפלגה ושעה	2 באפריל 1947, 06:45 .
נתיב ההפלגה	הספינה יצאה ללא בעיות דרך קורסיקה, מיצר מסינה, כרתים, חופי הארץ.
אירועים בדרך	מכשיר הקשר לא פעל בהתחלה. אנשים החלו לחוש מחנק בבטן הספינה בגלל הצפיפות, ולא הייתה ברירה אלא להעלותם לסיפון ולהקים עבורם סככה. הספינה נטתה על צידה, והיה צורך להשליך רפסודות לים ולשמור על לחץ הקיטור למכונות. ב- 6 באפריל עברו את מיצר מסינה לפנות בוקר, וב- 9 באפריל עברו את כרתים. רק ב- 12 באפריל חודש הקשר עם הארץ.

עימות עם הבריטים

<p>ב- 9 באפריל בשעה 20:30 חגו שני מטוסים מעל הספינה. בשעה 22:30 הגיעה משחתת שהזדהתה והאירה בזרקורים. שאלו לאן מפליגים, ונאמר להם כי זו ספינת סוחר המפליגה לפורט סעיד. ב- 10 באפריל בערב שוב הופיעה משחתת שנעלמה.</p>	<p>גילוי וליווי בריטי</p>
<p>ב- 11 באפריל החלו להתכונן לעימות. הגיעו הוראות להתנגד לעליה על הסיפון ולגרירה בהשלכת חפצים. חולקו מקלות גומי, מסכות גז, אגרופנים, נעשה תרגול, האנשים חולקו לקבוצות ולאזורי הגנה, ונוסחה האזעקה.</p>	<p>הכנות לעימות והוראות</p>
<p>הקשר פעל עד תחילת העימות. שתי משחתות Haydon ו-St. Bridesbey החלו לנגוח את הספינה. המעפילים שנקבעו לכך עמדו סביב הסיפון ומנעו מהבריטים לעלות, תוך השלכת חפצים עליהם. בצלאל פלדמן עלה על גשר הפיקוד ותפס את הגה הספינה. הצוות הספרדי נעלם מתוך חשש. הבריטים עלו תוך התזת סילוני מים, יריות מנשקם והשלכת רימוני גז. העימות נמשך כשעתיים, עד להשתלטות הסופית ובמהלכו נהרגו שלושה מעפילים: אהרן דוב, פנחס וייס ומנחם סמט. המשחתת הבריטית Charity הביאה לחוף 16 מעפילים מפצועי העימות.</p>	<p>העימות ותוצאותיו</p>

חילוץ מלווים

<p>מבעוד מועד הוכן סליק למלווים, שנדרשו להמתין עד שיבואו אנשי ניקיון ויחלצו אותם. בסליק הכינו מים ומזון ליומיים.</p>	<p>הוראות והכנות לחילוץ</p>
<p>חלק מהמלווים התחזו לחולים והצליחו לרדת עם המעפילים, שהועברו למחנה בעתלית ואחר כך חולצו, ביניהם חיים רימון ואריה ויצמן. שלושה אחרים הסתתרו בסליק בין מיכלי המים, לאחר רדת האנשים. כאשר באו אנשי סולל בונה לנקות את הספינה, ניתן להם אות לצאת. השוטרים הבריטים שהיו על הסיפון חשבו שהם פועלי ניקיון. היו אלה מוקה לימון, יוש הלוי ובצלאל פלדמן.</p>	<p>החילוץ</p>

תוצאות

<p>לקפריסין. חולים ופצועים לעתלית.</p>	<p>לאן הגיעו המעפילים</p>
--	---------------------------